

РОЗДІЛ 6. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

ПОЛІТИКИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК ФАКТОР
ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТІВ (ДОСВІД США)ACADEMIC INTEGRITY POLICIES AS A FACTOR OF UNIVERSITY
INSTITUTIONAL DEVELOPMENT (USA EXPERIENCE)

У статті актуалізується питання посилення інституційної спроможності закладів вищої освіти шляхом імплементації політики академічної доброчесності. Вища освіта США, яка має глибокі історичні корені та ефективну теоретико-методологічну практику, є для української освіти прикладом підтримки високих академічних етичних стандартів. Фундаментом для формування сталої системи етичних норм, правил та принципів поведінки в освітньому середовищі є фундаментальні цінності академічної доброчесності.

Автором статті визначено, що система вищої освіти США має давні традиції послідовної реалізації принципів академічної доброчесності та дову історію її дослідження. У статті проаналізовано основні тематичні площини дослідження проблеми дотримання/недотримання академічної доброчесності (проблема інституалізації політики академічної доброчесності, теоретико-методологічний аналіз факторів, які впливають на її імплементацію, класифікація та причини порушень академічної доброчесності, принципи запровадження, дотримання та захисту цінностей академічної доброчесності) та визначено, що одним із основних питань проблематики є розроблення та запровадження нормативних документів, а саме кодексу честі. У статті підкреслено актуальність затвердження документів, які регулюють відносини всіх учасників освітнього процесу. Мета статті – проаналізувати тексти кодексів честі п'яти топ-університетів США та узагальнити взаємозв'язок між схваленням і дотриманням етичних стандартів та реалізацією стратегії розвитку закладів вищої освіти. Автор встановлює, що університети з давніми академічними традиціями, дбаючи про власний імідж та репутацію, просувають ідеї формування культури академічної доброчесності, неприпустимості обману, шахрайства та відповідальності за недотримання цінностей академічної доброчесності.

Окреслено кроки щодо подальшого розвитку академічної доброчесності в освітньому середовищі, а саме механізму введення в вітчизняних закладах вищої освіти демократичної процедури ухвалення кодексів честі завдяки широкому обговоренню і схваленню всіма членами академічної спільноти.

Ключові слова: вища освіта, академічна доброчесність, політика та процедури

формування культури академічної доброчесності.

The article highlights the issue of strengthening the institutional capacity of higher education institutions through the implementation of the policy of academic integrity. US higher education, which has deep historical roots and effective theoretical and methodological practice, is an example for Ukrainian education of introducing high academic ethical standards. The foundation for the formation of a sustainable system of ethical norms, rules and principles of behavior in the educational environment are the fundamental values of academic integrity. The author of the article determines that the US higher education system has a long tradition of consistent implementation of the principles of academic integrity and a long history of its study. The article analyzes the main thematic areas of research on the problem of observance / non-observance of academic integrity (the problem of institutionalization of academic integrity policy, theoretical and methodological analysis of factors influencing its implementation, classification and causes of academic integrity violations, principles of implementation, observance and protection of academic integrity) and determined that one of the main issues is the development and implementation of regulations, namely the code of honor. The article emphasizes the relevance of the approval of documents governing the relations of all participants in the educational process. The purpose of the article is to analyze the texts of the codes of honor of the five top US universities and to summarize the relationship between the approval and observance of ethical standards and the implementation of the strategy for the development of higher education institutions. The author finds that universities with a long academic tradition, caring for their own image and reputation, promote the formation of a culture of academic integrity, the inadmissibility of deception, fraud and responsibility for non-compliance with the values of academic integrity. Steps for the further development of academic integrity in the educational environment are outlined, namely the mechanism for introducing a democratic procedure for the adoption of codes of honor through broad discussion and approval by all members of the academic community. **Key words:** higher education, academic integrity, policies and procedures for forming a culture of academic integrity.

УДК 378.(1-87)(477)

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/31-2.26>

Слободянюк О.М.,

канд. пед. наук,

докторант

Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Внесок університетів США у розвиток світової науки важко переоцінити. Американські заклади вищої освіти представлені у світових рейтингах на ключових позиціях. Так, згідно з Рейтин-

гом університетів світу Times Higher Education 2020, до якого включено майже 1400 закладів із 92 країн, у топ-10 університетів світу входять сім зі США (World University Rankings, 2019), а саме: California Institute of Technology, Stanford University,

Massachusetts Institute of Technology, Princeton University, Harvard University, Yale University, University of Chicago. Університети США домінують і у рейтингу QS World University Rankings (QS World University Rankings, 2019), за результатами якого 157 закладів увійшли до топ-1000 кращих університетів світу у 2020 р. Одним із факторів, що сприяють успішному розвитку інституційної спроможності університетів США, є відданість освітянських спільнот демократичним принципам та цінностям, затвердженим Асоціацією американських університетів (Association of American Universities, далі – AAU). Місією AAU є формування та провадження політики у галузі вищої освіти, науки та інновацій (Association of American Universities. AAU and the Value of Research Universities, 2019). AAU до ключових Академічних принципів віднесено [8]:

- інституційну автономію (Institutional Autonomy),

- спільне врядування (Shared Governance),

- академічну свободу (Academic Freedom).

Саме дотримання ціннісних принципів сприяло формуванню стабільно високої якості освіти в американських університетах та визнанню їх світовими центрами навчання, викладання і проведеного наукових досліджень.

Значна децентралізація управління освітою в США актуалізує принцип академічної свободи, який є запорукою відповідальності та довіри і становить основу етичних стандартів. Впродовж останніх півстоліття американська освіта, як і європейська, потерпає від кризи цінностей, зокрема академічних. Проблема порушень студентами академічної культури у Сполучених Штатах набула характеру «епідемії» [14]. Відповіддю системи вищої освіти США на виклики стала стратегія формування системної, послідовної та справедливої політики академічної доброчесності.

Для вітчизняної системи вищої освіти поняття академічної доброчесності є новим. Через відсутність систематизованих статистичних даних щодо існуючих практик формування політики академічної доброчесності в університетах та у зв'язку зі введенням поняття академічної доброчесності в законодавчу сферу (Закон України «Про вищу освіту», 2014) актуалізувалася потреба оцінити наявні практики сприяння академічній доброчесності, які втілюються в університетах із високими показниками якості освіти. Механізми, процеси, процедури, запроваджені в університетах США, стануть моделлю для формування (скоординованої та узгодженої в академічному середовищі) політики академічної доброчесності в українських закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема інституалізації академічної доброчесності є актуальною у вітчизняній освіті. Сучасна вища освіта потребує системного та науково

обґрунтованого підходу до формування політики академічної доброчесності. Проведений аналіз англомовних наукових джерел дав змогу визначити такі основні тематичні площини дослідження проблеми:

- проблема інституалізації політики академічної доброчесності: мети, структури, змісту (T. Fishman [12], D. McCabe, L. Trevino [18];

- теоретико-методологічний аналіз факторів, які впливають на імплементацію політики академічної доброчесності (R. Macdonald, J. Carroll [16], A. Jordan [15]);

- класифікація та причини порушень академічної доброчесності (D. McCabe., L. Trevino [17], V. Haines, G. Diekhoff, E. LaBeff, R. Clark [14];

- принципи запровадження, дотримання та захисту принципів та цінностей академічної доброчесності (Bertram T. Gallant [13], P. Ashworth, Bannister & Thorne [9]).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових розвідок проявив розуміння вагомості цінностей для формування академічного середовища, в якому захищені права на чесне старання навчання, ефективне викладання й об'єктивне оцінювання та сумлінне дослідження, про що й свідчать десятилітні дослідження. Натомість відсутні системні дослідження щодо узгодження політики академічної доброчесності зі стратегією розвитку університету та її впливу на інституційну спроможність установи.

Мета статті – проаналізувати тексти політики академічної доброчесності п'яти топ-університетів США та узагальнити відповідність декларованих очікувань щодо дотримання академічною спільнотою етичних стандартів стратегії розвитку інституційної спроможності закладу.

Виклад основного матеріалу. Питання академічної доброчесності у системі вищої освіти США визначається як критично важливе для забезпечення довіри до наукових результатів та до підтвердження результатів освіти випускників навчальних закладів. У США як в одній із країн-лідерів освіти академічна доброчесність (а точніше, недотримання академічної доброчесності) як тема дослідження перебуває в центрі уваги науковців ще з 60-х рр. XX ст. Першими фундаментальними розвідками у проблемній сфері вищої освіти були дослідження С. Дрейка (С. Drake) та В. Боуерса (W. Bowers) [11, р. 418–420]. В. Боуерс (W. Bowers) у дисертаційній праці «Нечесність студентів та її контроль у коледжі» («Student Dishonesty and Its Control in College», 1964) наголошує, що традиційно вища освіта в США опікується не тільки передачею студентам знань та ідей, а й формуванням сумлінного ретельного ставлення до освітньої діяльності. Освітні заклади відповідальні за вибір здібних перспективних представників

молодого покоління та їх підготовку до того, щоб вони стали достойними майбутніми лідерами суспільства. Як лідери, на думку В. Бауерса (W. Bowers), вони в майбутньому будуть відповідальні за культивування, підтримку ціннісного складника у професійній та громадській сферах, а їх морально-етичний вибір ціннісних орієнтирів стане взірцем для наслідування.

Виклад обґрунтування актуальності дослідження містить ідею, яка об'єднує дослідників академічної доброчесності США дотепер: питання академічної доброчесності розглядається не тільки в освітній площині. В. Бауерс (W. Bowers) звертає увагу на перспективи професійної та суспільної діяльності випускників коледжів/університетів з позиції осмислення та прийняття «стандартів академічної доброчесності».

Імплементация принципів та цінностей академічної доброчесності розпочинається з обговорення та затвердження нормативних документів. Кодифіковані документи (Кодекси честі, Політики з наукової та академічної та дослідницької доброчесності, Настанови до іспитів та оцінювання, Статути для студентів та співробітників, Положення академічної ради, Правила поведінки для студентів, Студентський дисциплінарний статут та інші), що мають нормативно-регулюючу силу, підтверджують чіткість та послідовність застосування політики та процедур, визначають базову термінологію та узгоджені з положеннями Стратегії розвитку університету.

Зауважимо, що ми вже аналізували теоретичний та практичний досвід американської вищої освіти щодо запровадження Кодексів честі [2, с. 23–33], де наголошували: оприлюднені результати досліджень Боуерса (Bowers) [10], МакКейба (McCabe) та Тревіно (Trevino) [18, р. 28–33] доводять ефективність кодексів честі (традиційних та кодифікованих). Зроблено висновок, що в приватних закладах із малою та середньою кількістю студентів ефективним інструментом запобігання недоброчесним практикам є традиційні кодекси честі. Натомість в університетах з великою чисельністю студентів, де складніше розвивати й підтримувати потужне відчуття університетської спільноти, рекомендовано запроваджувати модифікований кодекс честі [2, с. 23–33].

Етичний кодекс університету визначає загальноприйняті моральні принципи, правила поведінки та академічної культури всіх учасників освітнього процесу під час навчання, викладання та досліджень, а також регламентує процедуру розгляду порушень академічної доброчесності та встановлює види відповідальності за їх учинення. Як правило, заклад використовує загальноприйнятий у демократичному суспільстві набір принципів та цінностей, розширюючи його (цінностями штату, професійної етики та ін.) за необхідності.

Основоположним документом, в якому зазначено рекомендований перелік цінностей та принципів освітнього співтовариства, є «Етична поведінка учасників освітнього процесу», прийнятий Празьким форумом «До загальноєвропейської платформи з питань етики, прозорості та доброчесності в освіті» (Прага, 2015 р.) [19]. Запропоновано чотирнадцять етичних принципів, серед них [1]:

- доброчесність – «відданість кожного та усієї інституції моральним принципам та стандартам, які створюють бар'єр для недоброчесності»;

- чесність – «систематичне уникнення шахрайства, обману, крадіжок та будь-якої безчесної поведінки»;

- правда – «необмежене прагнення до істини, вільне та відкрите поширення знань та їх удосконалення (поглиблення)»;

- прозорість – «доступність та відкритість інформації, правил, планів, процесів та дій, які передбачають, що персонал університету зобов'язаний діяти відкрито, передбачувано та зрозуміло задля просування власної підзвітності та залученості учасників освітнього процесу»;

- повага до інших – «повага до гідності інших, їхнього фізичного та психічного здоров'я, на благо колегіальності та співпраці з іншими учасниками освітнього процесу»;

- довіра – «усі учасники освітнього процесу мають впевненість у чесності один одного та можуть покластися один на одного»;

- підзвітність – «учасники освітнього процесу належним чином використовують делеговані їм повноваження»;

- справедливість – «неупереджене, рівне ставлення до усіх учасників освітнього процесу, позбавлене дискримінації та нечесності»;

- рівність та соціальна справедливість – рівний доступ до освіти незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального, національного походження, стану здоров'я, інвалідності»;

- демократичне управління – «управління системою вищої освіти та університетом повинні базуватися на залученні усіх учасників освітнього процесу та етичному виконанні своїх повноважень керівництвом на різних ланках»;

- якісна освіта – «усі учасники віддані ідеї досягнення найвищої можливої якості освіти»;

- самовдосконалення та вдосконалення системи – «учасники освітнього процесу визнають важливість та докладають максимальних зусиль до постійного вдосконалення освітньої системи, зокрема через власний професійний розвиток»;

- інституційна автономія – «визнання потреби у відповідній самостійності університетів задля уникнення надмірного централізованого політичного контролю за освітньою системою»;

– міжнародна співпраця – «усі учасники освітнього процесу визнають важливість міжнародної колаборації в освіті».

Визначені принципи не тільки об'єднують як етичний стандарт освітні спільноти країн-членів Європейського Союзу, а й розширюють сферу застосування на глобальний рівень. Перераховані принципи є орієнтиром для всіх членів освітнього процесу, засадничою основою для формування політики академічної доброчесності.

Метою нашого дослідження є, проаналізувавши тексти політик академічної доброчесності топ-університетів США, засвідчити взаємозв'язок між відданістю етичним стандартам та розвитком інституційної спроможності університетів.

Для проведення дослідження ми скористалися контентом таких п'яти університетів, як: Гарвардський університет, Пенсильванський університет, Принстонський університет, Колумбійський університет, Нью-Йоркський університет), які як найстаріші в країні становили основу для розвитку вищої освіти США та відомі своїми традиціями і високою репутацією.

Методологія аналізу передбачала роботу з матеріалами, розміщеними на офіційних сайтах означених університетів, зокрема тими, що присвячені питанням академічної та дослідницької доброчесності, плагіату. Методом суцільної вибірки ми визначили релевантну інформацію та, порівнявши її, з'ясували зміст політик академічної доброчесності, зафіксованих у нормативних документах.

Одним із найбільш цікавих прикладів є ґене́за текстів Кодексів честі Принстонського університету. Якщо в першому варіанті документу, датованому 1893 р., визначена єдина вимога – чесна поведінка студента на іспиті, то в документах 1980 р., 2015 р. розширені очікування від учасників освітнього процесу, а саме: «Дотримання елементарної чесності у своїй роботі, словах, ідеях і діях – це принцип, під яким повинні підписатися всі члени спільноти. Академічна свобода може процвітати тільки в співтоваристві вчених, які визнають, що інтелектуальна доброчесність із відповідними правами та обов'язками лежить в основі його місії» [5].

Ідея узгодження зусиль у просуванні загально-визнаних академічних принципів і цінностей не тільки для розвитку власного університету, а й для ствердження авторитету та довіри до вищої освіти загалом є в Кодексі честі Колумбійського університету: «Академічна доброчесність має важливе значення для місії освіти. Очікується, що ви станете частиною академічної спільноти, яка поважає інтелектуальну працю... Як студенти Колумбійського університету ви несете відповідальність за прийняття усвідомленого вибору щодо академічної доброчесності як усередині, так і за меж-

ами аудиторії» [3]. Це достойний приклад вірності демократичним принципам, ідеї розвитку сформованої особистості з почуттям власної гідності.

Свою причетність до світових етичних освітніх стандартів проголошує Гарвардський університет: «Усі учасники освітнього процесу будуть дотримуватися наукових та інтелектуальних стандартів, які відповідають світовим» [7].

Ідея поваги до інтелектуальної праці, можливості відстоювати власну думку та формувати критично мислячих особистостей є в документі Університету Нью-Йорка: «Як учені, прихильні до критичної оцінки ідей, вільної від особистої упередженості, ми також зобов'язані один перед одним створити освітню атмосферу взаємної довіри і поваги, в якій відмінності в думках будуть обговорюватися без ворожнечі. Оскільки ці цінності мають центральне значення для нашого спільного інтелектуального життя, студенти, які не дотримуються їх, будуть піддаватися дисциплінарним санкціям аж до виключення з університету» [4]. Подібна мета сформульована в Кодексі честі Пенсильванського університету, де зростання освітнього і дослідницького потенціалу пов'язано з можливістю вільного дискурсу: «Оскільки університет – академічне співтовариство, його основна мета – пошук знань» [6].

Таким чином, філософією проаналізованих кодексів честі є створення освітнього середовища, де пропагуються високі етичні академічні стандарти, дотримання яких є гарантією довіри до освітніх та наукових результатів. Документи демонструють про наміри долучитися до глобального тренду в освітньо-науковій сфері – опиратися на аксіологічну основу.

Висновки і пропозиції. Кодекси честі як документи, що регламентують нормативну і визначають ціннісну складову частину регулювання поведінки, є насамперед орієнтирами для морального самоконтролю усіх учасників освітнього процесу. Схвальність принципів та цінностей усією академічною спільнотою уможлиблює високий імідж та нарощення репутаційного капіталу провідними університетами США.

У подальших дослідженнях розглянемо можливість введення в закладах вищої освіти України демократичної процедури ухвалення кодексів честі через широке обговорення й ухвалення всіма членами академічної спільноти фундаментальних принципів, правил та норм навчання, викладання та досліджень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах. URL: <https://ntb.pstu.edu/images/files/rekomendazij.pdf> (дата звернення 14.01.2021).
2. Слободянюк О.М. До питання академічної доброчесності у вищій освіті: погляд експертів США

та України. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. №8 (92). С. 23–33.

3. Academic Integrity at Columbia University. URL: <https://www.cc-seas.columbia.edu/integrity> (дата звернення 14.01.2021).

4. Academic Integrity at New York University. URL: <https://cas.nyu.edu/content/nyu-as/cas/academic-integrity.html> (дата звернення 14.01.2021).

5. Academic integrity at Princeton. URL: <https://gradschool.princeton.edu/academics/academic-and-research-integrity> (дата звернення 14.01.2021).

6. Academic Integrity at the University of Pennsylvania. URL: <https://catalog.upenn.edu/pennbook/code-of-academic-integrity> (дата звернення 14.01.2021).

7. Academic Integrity at University of Harvard. URL: https://honor.fas.harvard.edu/files/collegehonor/files/wfntk_ay16-17.pdf?m=1466107161 (дата звернення 14.01.2021).

8. Academic Principles: A Brief Introduction. URL: <https://www.aau.edu/academic-principles-brief-introduction> 2013 (дата звернення 14.01.2021).

9. Ashworth P., Bannister P., & Thorne P. Guilty in whose eyes? University students' perceptions of cheating and plagiarism in academic work and assessment. *Studies in Higher Education*. 1997. № 22. P. 187–203.

10. Bowers W.J. Student dishonesty and its control in college. New York: Bureau of Applied Social Research, Columbia University, 1964.

11. Drake C.A. Why students cheat. *The Journal of Higher Education*. 1941. 12(8). P. 418–420.

12. Fishman T.A. The Fundamental Values of Academic Integrity, 2nd ed, International Center for Academic Integrity, 2014.

13. Gallant Bertram T. Academic integrity in the twenty-first century: A teaching and learning imperative. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2008.

14. Haines V.J., Diekhoff G.M., LaBeff E.E., Clark R.E. College Cheating: Immaturity, lack of commitment, and the neutralizing attitude. *Research in Higher Education*. 1986. 25(4). P. 342–354.

15. Jordan A.E. College student cheating: The role of motivation, perceived norms, attitudes, and knowledge of institutional policy. *Ethics & Behavior*. 2001. 11(3), P. 233–247.

16. Macdonald R., & Carroll J. Plagiarism – A complex issue requiring a holistic institutional approach. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2006. 31(2). P. 233–245.

17. McCabe D.L., Trevino L.K. «What We Know About Cheating in College: Longitudinal Trends and Recent Developments». *Change*, 1996. Vol. 28, No. 1. P. 28–33.

18. McCabe, D.L., and Trevino, L.K. (2002). Honesty and honor codes. *Academe*, 88(1), 37–41.

19. Pan-European Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education (ETINED). Ethical behavior of all actors in education/7 th Prague Forum Towards a Pan-European Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education Charles University, Prague, Czech Republic 1-2 October 2015. 58 p.